

земледѣлски трудъ), ние ще разберемъ добръ, отгдѣ тази насока на етнографскитѣ студии у Раковски, тъй странна на пръвъ погледъ у насъ къмъ срѣдата на XIX. вѣкъ.

Рѣдко Раковски е билъ тъй щастливо вдѣхновенъ, както при тия описания на селския битъ: може-би само мемоаритѣ за Мамарчовъ, Бозвели и католишката пропаганда да сж тъй свѣжи и непосредствени. Носталгия за родината, виждана отъ Одеса въ нѣкакво прояснение; милостъ за роба и за собственото сѣмейство, оставени да се борятъ съ негодитѣ на политическитѣ условия; екзалтация на историка, който свързва днешнитѣ обичаи и днешната вѣра съ обредното великолѣпие на древнитѣ царе; дълбоки впечатления отъ прѣживеното въ дѣтство, съ споменитѣ, които нищо не е лишило отъ яснота и точностъ: всичко допринесе за една картина на нравитѣ, гдѣто се съчетава тънка наблюдателностъ, нѣжна любовъ и поезия на настроението. Раковски разказва тукъ съ заблѣжителна простота, съ поетическо вживѣване и съ единъ стилъ прошаренъ отъ рѣчника на нѣщата и наситенъ отъ мѣстнитѣ багри. Въ голѣма степенъ тукъ е реализуванъ романтическиятъ идеалъ за локаленъ колоритъ и народностенъ сюжетъ — поне като задача на научната реставрация. И едничкото, което досѣга неприятно, то е архаически-изкуствениятъ крой на езика, дошелъ често въ нежеланъ контрастъ съ интимността на тона въ описанието.

Раковски изхожда прѣдимно отъ лични наблюдения и спомени, отъ видѣното въ източнитѣ български краища и главно отъ впечатленията си въ родното село, дало му въ миниатюра живота на българина по всички краища. Очеркътъ му, останалъ дълго врѣме единственъ въ етнографската ни литература, бѣше допълненъ съ градиво за веществената култура на западна България едва въ 1901 г., съ една отъ книгитѣ „Жива старина“ на Д. Мариновъ.⁵² Но за разлика отъ Маринова, който остави теории и чувства на страна, за да излага прѣдмета си сухо, спокойно, Раковски е носенъ отъ прѣдвзети идеи и отъ повдигнато настроение: нѣщата иматъ стойностъ за него само доколкото загатватъ чара на миналото и говорятъ на сърдцето на патриота. Това не му прѣчи ни най-малко, да бжде вѣренъ на истината, да зачита фактитѣ, да изчерпва подробноститѣ. И той е крайно добросѣвѣстенъ въ своята етнографска живопись. Погледътъ му обгръща всичко: